

Економічна додана вартість (EVA) та її вплив на вартість підприємства

Климаш Наталія Іванівна, доцент кафедри фінансів,
Національний університет харчових технологій

Становлення і розвиток бізнес-середовища в Україні суттєво змінюють фінансово-економічні умови функціонування підприємств та відкривають нові можливості для учасників ринку капіталів. Важливим критерієм сталого розвитку підприємства є його вартість, оскільки вона відображає сукупну характеристику фінансових показників діяльності підприємства та інтересів різних учасників ринкових відносин. Цільові перспективи більшості інвесторів полягають не стільки в забезпеченні чистого прибутку підприємства, скільки у збільшенні доходів внаслідок зростання вартості компанії. Тому все більшої актуальності набуває розрахунок економічної доданої вартості підприємства (EVA – Value based management)).

Концепція управління, яка ґрунтується на визначенні показника економічної доданої вартості (EVA), дає змогу з'ясувати, чи достатньо заробляє компанія порівняно з альтернативними вкладеннями. Більше того, система управління на основі показника EVA – це система фінансового управління, яка задає єдину основу для прийняття рішень основним і допоміжним персоналом та дає змогу моделювати, відстежувати, реалізувати і оцінювати прийняті рішення в єдиному руслі – додавання вартості до інвестицій акціонерів [1, с. 109].

EVA не є абсолютно новою концепцією. Економістам вже протягом багатьох років була відома концепція залишкового доходу, але лише в останній час бізнес почав переходити від менеджменту прибутків до менеджменту вартості, і показник EVA лише полегшив цей процес [2, с. 413].

В 90-х роках XX століття консалтингова фірма Stern Stewart зареєструвала цей показник як свій товарний знак. Концепція EVA розширює ідею

традиційного залишкового доходу і включає в неї бухгалтерські корегування фінансових показників діяльності підрозділів. Корегування здійснюються для уточнення традиційного способу вимірювання прибутку підрозділу для того, щоб замінити початкові облікові дані значеннями прибутку і вартості активів. Stern Stewart стверджує, що вони розробили приблизно 160 облікових корегувань, які можуть бути використані для того, щоб перейти від традиційного значення прибутку до точнішого – на основі EVA.

Показник економічної доданої вартості дозволяє проводити оцінку поточних і майбутніх перспектив розвитку підприємств та розраховується за формулою:

$$EVA = NOPAT - IC \times WACC, \quad (1)$$

де NOPAT – чистий операційний прибуток після сплати податків;

IC – інвестований капітал;

WACC – середньозважена вартість капіталу.

Показник EVA було розроблено з метою допомогти менеджерам інкорпорувати два основні принципи у процесі ухвалення рішень в області фінансів [3]:

1) головна фінансова задача будь-якої компанії полягає в максимізації добробуту своїх акціонерів;

2) вартість компанії залежить від ступеня, як чекають інвестори, наскільки майбутні доходи відрізнятимуться від вартості капіталу.

За визначенням, стійке зростання EVA приведе до зростання ринкової вартості компанії. Поточні результати відображаються в курсі акцій. Вважають, що саме нарощування EVA веде до зростання добробуту акціонерів.

Автори EVA не обмежилися розробкою показника, вони створили концепцію системи управління на основі показника EVA, яка ґрунтується на визначенні факторів його зростання та управління ним [4, с. 72]. В основі концепції такі логічні міркування:

- капітал інвестується для отримання доходу;
- компанію створено для отримання доходу;
- дії персоналу компанії спрямовано на забезпечення приросту вартості за допомогою системи мотивації.

EVA є своєрідним індикатором якості управлінських рішень. Постійна позитивна величина показника EVA свідчить про збільшення вартості компанії, тоді як негативна – про її зниження. В основі даних розрахунків закладений принцип перевищення операційного прибутку над вартістю капіталу [5, с. 6].

Отже, показник економічної доданої вартості є актуальним індикатором розвитку підприємства та нарощування добробуту акціонерів. Ускладнення щодо розрахунку даного показника пов'язані із значною кількістю коригувань, які необхідно здійснювати. Крім того, визначення середньозваженої вартості капіталу підприємства (WACC) є проблемним, якщо підприємство не сплачує дивіденди на прості акції, що притаманно вітчизняним акціонерним товариствам.

Список використаних джерел

1. Шевчук В. Р. Концепція управління фінансами підприємства на базі економічної доданої вартості / В. Р. Шевчук, Л. І. Чернобай // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2007. – № 606 : Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – С. 108–113.

2. Ross, Stephen A., Randolph W. Westerfield, Bradford P. Jordan. "Fundamentals of Corporate Finance". – McGraw-Hill Companies, Inc., 1998. – P. 410-416.

3. Міщенко В.А. Сучасна концепція економічної доданої вартості (EVA). В.А. Міщенко, О.В. Мозенков - [Електронний ресурс] - Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» - Режим доступу - http://www.rusnauka.com/35_PWMN_2008/Economics/38602.doc.htm

4. Спільник І. Аналіз економічної доданої вартості підприємства / Ірина Спільник // Економічний аналіз : зб. наук. праць Терноп. нац. екон. ун-ту. – Тернопіль, 2013. – Вип. 12, ч. 4. – С. 70-74.

5. Dodd, James L., Shimin Chen. “Economic Value Added (EVA)”, Arkansas Business and Economic Review (Winter 1997), pp. 1-8. (8).